

Studinski V. A. Lies as a constituent element of the economic behavior of the system of corporate labor relations.

The article examines a phenomenon lies an element of the economic behavior of the subject in the system of corporate labor relations. It was determined that the main purpose of lies is fraud or deception of another subject.

Keywords: lies, economic behavior, corporate labor relations, exchange of information.

МАКРОЕКОНОМІКА

Шевчук О. А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВАЛЮТНИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Проведене дослідження валютного контролю як виду державного фінансового контролю. Досліджено підходи до формування визначення валютного контролю, його цілей, завдань, принципів, функціонального призначення та складу суб'єктів. Охарактеризовано напрями оцінки ефективності валютного контролю. Зроблені пропозиції по вдосконаленню валютного контролю за вивезенням капіталу.

Ключові слова: валютний контроль, державний фінансовий контроль, цілі, принципи, завдання, функціональне призначення, склад суб'єктів валютного контролю.

Значущість повноцінного і дієвого валютного контролю зумовлена тим, що, по-перше, валютна політика є важливою складовою загальноекономічної (фінансової) політики держави. По-друге, на сьогодні держава не може відмовитися від системи валютного контролю, оскільки для цього поки відсутні економічні передумови. По-третє, в сучасних умовах саме валютно-фінансова сфера все частіше стає передавачем дестабілізуючого впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на національну економіку. По-четверте, незважаючи на існуючу систему валютного контролю в сфері здійснення зовнішньоторговельних операцій, за останні десятиліття бізнес розробив низку простих і ефективних схем з неповернення експортної виручки, авансів за імпортними контрактами, з імпорту послуг і маніпулювання цінами. По-п'яте, відсутність регламентованих умов відкриття і ведення банківських рахунків (вкладів) фізичними особами-нерезидентами уможливила безконтрольне виведення ними значних сум за рубіж. По-шосте, значна частка торговців на вітчизняних речових ринках – громадян зарубіжних країн не перебуває на обліку в податкових органах, що унеможливує вирахування з даних осіб обов'язкових податкових відрахувань. І, нарешті, недостатній рівень здійснюваного державою валютного контролю спричиняє зростання доларизації національної економіки з усіма негативними чинниками, притаманними даному процесу.

Проблематикою митного контролю в усіх його проявах займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як В. А. Авагян, Н. П. Алексєєв, В. П. Астахов, А. В. Ємелін, С. В. Кузмічов, С. І. Лучковська, Ж. Сапір, Л. Г. Чувахіна та ін.

Водночас, дослідження теоретико-методологічних засад валютного контролю попри публікації з даної проблематики все ще залишається логічно незавершеним. А відтак, значущість валютного контролю і логічна незавершеність наукових напрацювань у цьому напрямі зумовлюють необхідність продовження досліджень в даній сфері.

Мета статті полягає в уточненні теоретико-методологічних засад валютного контролю в системі державного фінансового контролю та перспективних напрямів його розвитку в Україні.

Поняттю валютного контролю немає однозначного тлумачення в економічній і юридичній літературі. Так, за оцінкою І. Б. Новокшонова, валютний контроль як вид державного фінансового контролю є одним з найжорсткіших адміністративних обмежень свободи зовнішньоекономічних зв'язків [1].

О. В. Молчанова і Р. В. Яфізов стверджують, що валютний контроль у сучасному світі виступає неодмінним атрибутом всієї системи державного управління і важливим напрямом політики [2], тоді як С. І. Лучковська наголошує, що він є складним соціальним явищем, яке пов'язане як з внутрішньою, так і зовнішньою політикою держави, має власні об'єктивні закономірності і залежно від виконання поставлених завдань може стимулювати чи стримувати економічний розвиток у країні та впливати на місце держави на світовому ринку [3].

С. Кузьмічов, говорячи про валютний контроль, зазначає, що це вид державного фінансового контролю, тобто діяльність держави в особі її органів і посадовців, спрямована на забезпечення дотримання валютного законодавства при здійсненні валютних операцій [4].

Визначається валютний контроль і як:

– один з видів фінансового контролю, здійснюваний при проведенні валютних операцій; комплекс нормативно закріплених адміністративних (правозастосовних) і організаційних заходів, здійснюваних спеціально уповноваженими на основі закону державними органами чи іншими організаціями (наприклад, уповноваженими банками як агентами валютного контролю), і спрямованих на реалізацію порядку здійснення валютних операцій і угод в частині валютних обмежень, а також заходів виявлення, попередження і усунення порушень цього порядку [5];

– діяльність уповноважених державою органів із забезпечення: визначення відповідності здійснюваних валютних операцій чинному законодавству і наявності необхідних ліцензій і дозволів; перевірки виконання резидентами зобов'язань в іноземній валюті перед державою, а також зобов'язань з продажу іноземної валюти на внутрішньому валютному ринку; перевірки обґрунтованості платежів в іноземній валюті; перевірки повноти і об'єктивності обліку і звітності по валютних операціях і операціях нерезидентів у національній валюті [6];

– сукупність вимог, що висуваються до фізичних і юридичних осіб, учасників валютного ринку, метою яких ж забезпечення дотримання валютного законодавства при проведенні валютних операцій [7];

– самостійний вид державного контролю, що являє собою діяльність спеціально уповноважених на підставі закону державних органів й інших організацій (наприклад, уповноважених банків як агентів валютного контролю) із здійснення комплексу

нормативно закріплених адміністративних (правозастосовних) і організаційних заходів, спрямованих на реалізацію порядку здійснення валютних угод і операцій в частині валютних обмежень, а також заходів з перевірки дотримання, виявлення, попередження і припинення порушень цього порядку [8].

Л. Д. Хамаганова поділяє систему експортного валютного контролю на [9]:

– митний контроль – контроль за переміщенням товару за кордон згідно з умовами договору;

– банківський контроль – контроль за своєчасним надходженням грошових коштів за товар, направлений за кордон.

А відтак, вона вважає, що механізм митно-банківського валютного контролю є сукупністю операцій, що виконуються митними органами і уповноваженими банками, з одного банку, при здійсненні митного контролю, з іншого боку, при проведенні міжнародних розрахунків в іноземній валюті.

Забезпечуючи достатньо ефективний контроль, на її думку, дана система має як переваги, так і недоліки. Останні полягають в тому, що даний механізм не дозволяє оперативно реагувати на митні порушення і дозволяє уникнути відповідальності (ліквідуються організації, а фізичні особи, які можуть бути притягнуті до відповідальності, покидають межі країни).

Серед цілей валютного контролю Ж. Сапір виокремлює такі чотири [10]:

перша – запобігти чи зменшити існуючий відтік капіталу, уможливаючи центробанку збільшення резервів іноземної валюти, а уряду – стягнення податку на експорт. Виходячи з вищезазначеного, цю мету необхідно розглядати як завдання національної безпеки;

друга – управляти реальним валютним курсом;

третья – посилити загальний і пруденційний контроль за національною банківською і фінансовою системами;

четверта – отримати автономію для економічної і монетарної політики.

Коли фінансові ринки цілковито лібералізовані, будь-яка урядова економічна політика перебуває під прямим впливом гри на міжнародних біржах. Потoki капіталу, що мобілізуються такою спекулятивною грою через інвестування грошових коштів, гальмують розвиток можливостей і резервів центробанку. В такій ситуації у уряду немає іншої альтернативи, крім як проводити ту політику, в якій зацікавлені біржові спекулянти.

За Ж. Сапіром, перехідна економіка (яка по суті й досі є в Україні – О.Ш.) ніколи не буде захищеною у цілковито лібералізованому фінансовому оточенні. Контроль за капіталом і валютний контроль – єдиний інструмент, що дозволяє повернути необхідну автономію економічній і монетарній політиці від міжнародних спекуляцій, що необхідно для проведення фінансової політики, яка дозволяє вирішити реальні економічні проблеми цих країн [10].

Крім того, Ж. Сапір наголошував, що основні цілі регулювання і валютного контролю передбачають скорочення не пов'язаних з торгівлею обмінних операцій. Вони зазвичай мають на увазі:

– заборону надавати кредити в іноземній валюті без дозволу центробанку і заборону надавати кредити нерезидентам як в національній, так і іноземній валюті без

відповідного дозволу центробанку;

– зобов'язання експортерів репатріювати експортні доходи (що може означати або обмін іноземної валюти на національну або розміщення іноземної валюти на рахунку центробанку) і заборона для імпортерів здійснювати передоплату товарів, що ввозяться;

– заборону за деякими виключеннями для резидентів (приватних осіб, підприємств і банків) мати банківський рахунок у банках-нерезидентах;

– організацію внутрішнього обмінного ринку, відкритого лише для банків з обмеженням їх кількості в подальшому і для центробанку.

Найважливіше питання – це контроль за прискоренням і запізненням розрахунків по експортних і імпортних операціях. Його вирішення найуспішніше, якщо всі операції з іноземними партнерами перебувають під безпосереднім контролем центробанку чи його спеціального органа [10].

О. Сазонова і І. Безруков виокремлюють такі основні завдання системи валютного регулювання і валютного контролю [11]:

1. Проведення моніторингу з метою виявлення кримінальних і некримінальних потоків.

2. Прогнозування економічної ситуації в сфері обігу капіталу за допомогою системи індикаторів, які показують динаміку інвестиційних операцій у короткостроковому періоді, ступінь стабільності і прозорості банківської системи, рівень платіжної дисципліни агентів, які здійснюють операції з зарубіжними партнерами.

3. Забезпечення контролю валютних операцій руху капіталів.

На думку, С. Кузьмічова, валютний контроль спрямований на забезпечення стійкості валюти і стабільності внутрішнього валютного ринку як чинника прогресивного розвитку національної економіки [4].

Ю. Крохіна вважає, що одним з найважливіших завдань здійснюваних контрольних заходів у валютній сфері є своєчасне виявлення, припинення і запобігання порушенням законодавчо установлених правил валютного регулювання, покликаних забезпечити стійкість національної валюти [12].

Найтипівішими видами порушень по валютних рахунках є:

– неправильне обрахування курсових різниць з огляду неправильного застосування курсу відповідної іноземної валюти;

– неправильне заповнення платіжних документів;

– відсутність у документах паралельного перекладу державною мовою;

– неправильна кореспонденція рахунків [13].

Хоча валютний контроль як різновид державного фінансового контролю в основному базується на дотриманні принципів останнього, виокремлюються і специфічні принципи, які характеризують специфіку саме валютної сфери. Так, наприклад, згідно з чинним російським законодавством серед специфічних принципів валютного контролю проголошені:

– пріоритет економічних заходів у реалізації державної політики в сфері валютного регулювання і валютного контролю;

– виключення невиправданого втручання держави та її органів у валютні операції

резидентів і нерезидентів;

- єдність зовнішньої і внутрішньої валютної політики;
- єдність системи валютного регулювання і валютного контролю;
- забезпечення державою захисту прав і економічних інтересів резидентів і нерезидентів при здійсненні валютних операцій.

Ж. Сапір зазначає, що основи введення валютного контролю можуть бути відповідно до досвіду європейських і азійських країн об'єднані в чотири принципи [10]:

– поєднання регулюючих і стимулюючих заходів (економічні агенти заохочуються до співробітництва з органами регулювання за допомогою використання різних стимулюючих заходів);

– централізоване прийняття рішень і створення регулюючого органу, що діє відповідно до публічно встановлених правил гри. Досвід Франції доказує необхідність передачі значної свободи дій одному органу (в даному випадку – центробанку), а також необхідність централізації процесу прийняття рішень (у Франції це було здійснено через створення спеціального комітету при міністерстві фінансів, до якого входили глава центрального банку, глава казначейства та інші високопосадовці);

– співробітництво між органами державного регулювання і комерційними банками. Це передбачає створення банківської системи, що виступає як надійний партнер. Банківське регулювання, що перешкоджає неконтрольованій поведінці деяких банків, і активна участь центробанку в міжбанківському ринку в даному випадку найважливіші;

– послідовна інтеграція в угоджену економічну стратегію.

Такий контроль – інструмент, а не мета. Якщо він використовується в нечесній політичній грі, то його ефективність значно знизиться, оскільки він розглядатиметься як нелегітимний. Фактором, що визначив ефективність валютного контролю і контролю за капіталом у Франції, Італії і Японії в 1950–1960 роки, було схвалення його більшою частиною суспільства і політичного істеблішменту як частини довгострокової стратегії економічного розвитку.

По-різному трактують дослідники і функціональне призначення валютного контролю. Так, зокрема, наголошується, що валютний контроль як один з видів державного контролю дозволяє ефективно виконувати функцію з наповнення доходної частини державного бюджету. Одночасно інформація про результати валютного контролю, в тому числі про надходження виручки від експорту товарів, використовується центробанком при формуванні платіжного балансу країни, а також податковими органами при вирішенні питання про застосування податкових пільг [14].

За Ж. Сапіром, валютний контроль можна використовувати для досягнення чи отримання автономії певного виду грошової політики і політики обмінного курсу [10].

Склад суб'єктів валютного контролю залежить від системи валютного контролю, форм і методів його здійснення, валютної політики держави загалом та її історичного розвитку. В Україні в цьому плані виокремлюються органи (Національний банк України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України) та агенти (уповноважені банки, фінансові установи та національний оператор поштового зв'язку) валютного контролю, резиденти та нерезиденти [3].

При організації валютного контролю слід пам'ятати, що правила ведення валютних операцій різні як для резидентів і нерезидентів, так і між резидентами і нерезидентами. У розрахунках між резидентами валютні операції заборонені. Дозвільний характер стосується лише деяких з них:

– посередницьких послуг за договорами доручення, комісії і агентським договором з нерезидентами про передачу їм товарів, виконаних робіт чи наданих послуг, а також про передачу інформації і результатів інтелектуальної діяльності, в тому числі виключних прав на них;

– операцій по розрахунках, що підпадають під митний режим безмитної торгівлі, при реалізації товарів і надання послуг пасажиром при міжнародних перевезеннях.

Валютні операції між нерезидентами без обмежень поширюються на здійснення між собою переказів іноземної валюти з рахунків (з вкладів) в банках за межами території держави на банківські рахунки (в банківські вклади) в уповноважених банках.

Аналогічні операції поширюються і в зворотній ситуації, коли валютні кошти списуються з банківських рахунків (вкладів) і зараховуються на рахунки (вклади) в банках за межами території держави чи в уповноважених банках [13].

Податкові органи, будучи агентами валютного контролю, мають право проводити перевірки дотримання резидентами і нерезидентами актів валютного законодавства України і актів органів валютного регулювання, а також повноти і достовірності обліку і звітності по валютних операціях резидентів і нерезидентів, запитувати і отримувати документи і інформацію, пов'язані з проведенням валютних операцій, відкриттям і веденням рахунків.

Ефективність валютного контролю оцінюється за показником прозорості економіки, розрахованим за допомогою витратного і результативного підходів [15]. При цьому економіка вважається прозорою, якщо регулюється сталими, що не допускають двояке трактування, загальноприйнятими і відомими правилами і законодавчими нормами, а не вказівками органів валютного регулювання і контролю. Причому ступінь прозорості економіки можна визначити за формулою [9]:

$$P = \frac{NL_1}{NL_2},$$

де P – ступінь прозорості економіки; NL_1 – кількість законів і підзаконних актів; NL_2 – кількість інструктивних листів, роз'яснень.

Чим більшою є кількість інструктивних листів і роз'яснень, тим нижчий рівень прозорості економіки.

Оцінка ефективності валютного контролю у рамках витратного підходу здійснюється за допомогою відношення досягнутого результату до коштів на його досягнення:

$$E = \frac{K_n}{C},$$

де E – ефективність валютного контролю; K_n – обсяг відверненого нелегального руху капіталу; C – витрати на здійснення валютного контролю.

Оцінка ефективності валютного контролю у рамках результативного підходу

здійснюється за допомогою відношення обсягу легального руху капіталу до обсягу нелегального руху капіталу:

$$E = \frac{K_l}{K_n},$$

де E – ефективність валютного контролю; K_l – обсяг легального руху капіталу; K_n – обсяг нелегального руху капіталу.

Застосовувані НБУ в пруденційному нагляді за комерційними банками нормативи миттєвої, поточної і довгострокової ліквідності, які відображають гранично припустимі співвідношення вимог і зобов'язань банку залежно від строків їх виникнення і погашення, розраховуються виключно з огляду на сукупні обсяги таких вимог і зобов'язань, що унеможливує оцінку банківської ліквідності з урахуванням частки зобов'язань комерційного банку з різними строками погашення в іноземній валюті перед кредиторами незалежно від їх резидентності.

Підвищенню дієвості здійснюваного державою валютного контролю сприятиме розробка таких важелів, що дозволяють обмежити безконтрольне переміщення коштів, як [11]:

- установлення режимів рахунків фізичних осіб-нерезидентів;
- паспортизація і валютний контроль за операціями за угодами купівлі-продажу товарів, що не перетинають митний кордон;
- установлення на законодавчому рівні конкретних строків повернення експортної валютної виручки для учасників зовнішньоекономічної діяльності;
- організація оперативної взаємодії органів і агентів валютного контролю, в тому числі на регіональному рівні.

Оскільки найдостовірнішим і оперативним джерелом інформації про валютну виручку є уповноважений банк, виникає об'єктивна потреба у створенні єдиної інформаційної бази даних для органів і агентів валютного контролю, де митними і прикордонними службами відображатимуться товарні потоки, а комерційними банками, що обслуговують зовнішньоторговельні операції – грошові потоки.

Разом з тим, для запобігання значним коливанням в динаміці транскордонного переміщення капіталу в фінансовій сфері необхідно регулювати рівень притоку іноземних як довгострокових, так і короткострокових інвестицій. Для цього в рамках існуючих нормативів ліквідності комерційних банків необхідно розраховувати активи і зобов'язання останніх в іноземній валюті залежно від строків їх виникнення і погашення, що уможливить номінальне знецінення активів у національній валюті, які в разі дестабілізації валютного ринку і девальвації національної валюти спрямовуватимуться на придбання іноземної валюти для погашення заборгованості перед нерезидентами в обсязі, що зростатиме пропорційно зростанню курсу валюти зобов'язань [11].

Для забезпечення дієвості контрольних заходів НБУ, поряд з традиційною системою конкретно визначених валютних обмежень, повинен мати законодавчо закріплене право вдаватися в разі потреби (різке зниження офіційних золотовалютних резервів, різкі коливання у курсоутворенні, погіршення платіжного балансу, розгортання кризових явищ на фінансових ринках) до надзвичайних заходів у контролі

за валютними операціями.

По валютних операціях, що проводяться в рамках експортних товарних контрактів, резиденти мають не допускати таких порушень валютного законодавства, як несвоєчасне оформлення (переоформлення) паспорту угоди, ненадходження (повне чи часткове) валютної виручки в контракті терміни, надходження валютної виручки з порушенням контрактних строків.

Валютним законодавством передбачений обов'язок органів і агентів валютного контролю за наявності інформації про порушення правових норм особою, яка здійснює валютні операції, передавати дану інформацію органу валютного контролю, які мають право застосовувати санкції до даної особи. Водночас, створення дієвої системи контролю за діяльністю і самих уповноважених банків необхідно, оскільки, виконуючи функції агентів валютного контролю, вони нерідко на практиці відстоюють більшою мірою свої власні комерційні інтереси, ніж державні [16].

Однією з необхідних умов вирішення проблеми вивезення капіталу з країни – законодавче наділення органів і агентів валютного контролю правом призупинення валютних операцій по угодах клієнтів, що мають ознаки підозрілості, і покладання на них обов'язку з передачі інформації про ці угоди до органа центральної виконавчої влади, уповноваженого урядом. Показовим в цьому плані є законодавство Італії, навіть рекомендоване Євросоюзу як зразок для уніфікації національних законодавств в цій сфері.

В Україні, як і Росії, правовий механізм виявлення підозрілих валютних операцій по угодах клієнтів і відмови в їх здійсненні лише починає створюватися, і залишається актуальною проблема розвитку ефективно діючої системи валютного регулювання і валютного контролю. Вони мають забезпечувати захист економіки країни від будь-яких протиправних дій в сфері валютно-фінансових відносин. Тут слід розглядати заходи, спрямовані на забезпечення системності валютного контролю, зміцнення його нормативно-правової бази, організаційної побудови, внутрішньої і зовнішньої взаємодії елементів системи валютного контролю, інформаційно-технічної бази. Цей комплекс проблем передбачає проведення адекватної політики розвитку і вдосконалення валютного регулювання і валютного контролю.

Висновки. У зв'язку з вищезазначеними проблемами і негативними тенденціями, що склалися на практиці, можна внести ряд пропозицій по вдосконаленню заходів валютного контролю за вивезенням капіталу:

1. При реєстрації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності внести обмеження для осіб, що притягалися до відповідальності за порушення валютного законодавства.

2. Ввести практику обов'язкової правової експертизи зовнішньоторговельних документів при здійсненні процедур митно-банківського валютного контролю.

3. Посилити вимоги до діяльності уповноважених банків, як суб'єктів валютного контролю, встановивши для них відповідальність за несхоронність баз даних при виникненні випадків банкрутства банку.

4. Переглянути на відомчому рівні ознаки "підозрілості" банківських валютних операцій.

5. Внести зміни до КК, передбачивши встановлення відповідальності за злочин, не лише стосовно керівника організації, але й для групи осіб за попередньою змовою,

або організованою групою [17].

В цілях більш ефективної реалізації державою своїх функцій в сфері валютного контролю в умовах кризових процесів в економіці і враховуючи актуалізацію методів валютного контролю різними його суб'єктами, необхідно вжити такі заходи:

– застосування ринкових методів регулювання руху короткострокового капіталу (резервування коштів для резидентів за валютними зобов'язаннями, диференційоване за їх строковістю; резервування за валютними активами, не пов'язаними з фінансуванням торговельних операцій;

– зміна порядку здійснення валютного контролю за транскордонними переказами між резидентами. Зокрема, необхідно доповнити встановлений валютним законодавством перелік валютних операцій положенням про те, що перекази резидентами коштів в національній валюті і внутрішніх цінних паперів з рахунку, відкритого на території країни, на рахунки інших резидентів, відкритих за межами її території, підлягають валютному контролю;

– створення системи відстеження і протидії укладанню фіктивних зовнішньоторговельних контрактів, що потребує чіткішої і налагодженої системи збирання і аналізу інформації про валютні операції, а також прийняття вимоги про те, що до моменту здійснення платежу за імпортом контракту товар має бути поміщений під митний режим імпорту;

– уточнення регламентації внутрішнього валютного ринку. Законодавче доцільно встановити перелік підстав, що доповнюється на підзаконному рівні, за яким національна і іноземна валюта повинні зараховуватися на рахунки в уповноважених банках;

– введення обмежень на швидкість переміщення капіталу. Встановлення обов'язку (або, в окремих випадках, права) уповноважених банків призупиняти операції з перерахування грошових коштів резидентів і нерезидентів на рахунки за межами національної території, або право центробанку встановлювати при міжнародних розрахунках інші строки списання коштів з рахунків клієнтів;

– встановлення обов'язку для фізичних осіб представляти в податковій органі звіти про залишки коштів на рахунках у банках за межами національної території, оскільки кошти на рахунках за кордоном також є об'єктом контролю з боку органів і агентів валютного контролю, то необхідно організувати адекватну систему відстеження обсягу операцій, що здійснюються з використанням коштів за кордоном, а також змісту цих операцій.

Сьогодні валютний контроль в Україні з огляду на його значущість вимагає поглиблення наукових досліджень, чіткого нормативно-правового регулювання, створення дієвої системи державних контрольних органів у цій сфері.

Використані джерела:

1. *Новокишов І. Б.* Таможенно-банковський експортний валютний контроль. Актуальні питання правоприменительної практики // *Право і економіка*. – 1999. – № 10. – С. 58.
2. *Молчанова О. В.* Валютний контроль за операціями резидентів / О. В. Молчанова, Р. В. Яфізов // *Вестник АГТУ*. – 2008. – № 4. – С. 114.
3. *Лучковська С. І.* Суб'єкти валютного контролю / С. І. Лучковська // *Фінансове право*. – 2009. – № 2. – С. 27.

4. Кузьмичев С. В. Понятие валютного контроля как вида государственного финансового контроля / С. В. Кузьмичев // Актуальные проблемы российского права. – 2008. – № 1. – С. 78.
5. Тосунян Г. А., Емелин А. В. Валютное право Российской Федерации. – М. : Дело, 2002. – С. 28.
6. Артемов Н. М. Валютные рынки. – М. : Профобразование, 2001. – С. 88.
7. Артемов Н. М., Ашмарина Е. М., Ячменев Г. Г. Финансово-правовое регулирование внешнеэкономической деятельности в Российской Федерации. – М. : Профобразование, 2004. – С. 549.
8. Емелин А. В. Основы организации и функционирования системы валютного контроля в Российской Федерации / А. В. Емелин // Деньги и кредит. – 2005. – № 3. – С. 33.
9. Хамаганова Л. Д. Роль валютного контроля таможенных органов в предотвращении бегства капитала / Л. Д. Хамаганова // Известия ИГЭА. – 2007. – № 6. – С. 113.
10. Сапир Ж. Усиление валютного контроля и контроля за капиталом в России / Ж. Сапир // Проблемы прогнозирования. – 2000. – № 6. – С. 109-111.
11. Сазонова Е. С. Эффективная система как фактор инновационного развития экономики / Е. С. Сазонова, И. С. Безруков // Азиатско-Тихоокеанский регион. Экономика. Политика. Право. – 2010. – № 1. – С. 54.
12. Крохина Ю. А. Финансовое право России : учеб. для вузов. – М. : Норма, 2004. – С. 688.
13. Астахов В. П. Аудит операций по валютным счетам / В. П. Астахов // Учет и статистика. – 2007. – № 8. – С. 194.
14. Зыбина Е. В. Совершенствование информационного взаимодействия ФТС России с федеральными органами исполнительной власти в целях обеспечения экономической безопасности России / Е. В. Зыбина // Транспортное дело России. – 2010. – № 1. – С. 102-103.
15. Авагян В. А. Международные валютно-кредитные отношения. – М. : Экономистъ, 2005. – С. 150.
16. Чувахина Л. Г. Масштабы утечки капитала из России / Л. Г. Чувахина // Финансовый журнал. – 2010. – № 4. – С. 32.
17. Алексеев Н. П. Бегство капитала как одна из проблем в области развития валютного регулирования / Н. П. Алексеев // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2011. – № 3. – С. 86-90.

Шевчук О. А. Валютный контроль в системе государственного финансового контроля.

Проведено исследование валютного контроля как вида государственного финансового контроля. Исследовано подходы к формированию определения валютного контроля, его целей, задач, принципов, функционального назначения и состава субъектов. Охарактеризовано направления оценки эффективности валютного контроля. Сделаны предложения по усовершенствованию валютного контроля за вывозом капитала.

Ключевые слова: валютный контроль, государственный финансовый контроль, цели, принципы, задания, функциональное предназначение, состав субъектов валютного контроля.

Shevchuk O. Exchange controls in the system of state financial control.

The research of the exchange control as a form of state financial control was carried out. The approaches to the definition of foreign exchange control, its goals, objectives, principles, purpose and function of the subjects were research. The directions of evaluating of the exchange control effectiveness were characterized. The suggestions to improve the exchange control over export of capital were made.

Keywords: exchange control, state financial control, goals, objectives, principles, purpose and function of the subjects were research.